

Theoretical Article

Младен Николов – първият български психоаналитик

Mladen Nikolov - the First Bulgarian Psychoanalyst

Plamen Minchev

[a] Sofia University 'St. Kliment Ohridski', Sofia, Bulgaria.

Резюме

Статията разглежда живота на Младен Николов, български психолог, който определям като първия български психоаналитик. Тя се основава на факти от предварителни проучвания, които могат да бъдат допълнени впоследствие. Описва се биографията му и как се стига до обучението му по психоанализа. В статията се обсъжда и дали може да се приеме, предвид начина, по който е преминал обучението си, че е психоаналитик. Посочва се и се коригира често разпространена грешка за мястото му на завършване на психология.

Ключови думи: Младен Николов; психоаналитик; обучение по психоанализа, психоанализа в България.

Abstract

The article examines the life of Mladen Nikolov, a Bulgarian psychologist, whom I define as the first Bulgarian psychoanalyst. It is based on facts from preliminary studies, which may be supplemented subsequently. It describes his life and how his training in psychoanalysis came about. The report also discusses whether he can be considered a psychoanalyst, given the way he has been trained. A common mistake about his place of graduation in psychology is pointed out and corrected.

Keywords: Mladen Nikolov; psychoanalyst; training in psychoanalysis.

Table of Contents

Ранни години на Младен Николов
Между двете световни войни
Образование на Младен Николов
Специализация по психоанализа
Заключение
References

Psychological Thought, 2023, Vol. 16(2), 213-229. <https://doi.org/10.37708/psyct.v16i2.761>

Received: 2022-08-08. Accepted: 2023-01-16. Published (VoR): 2023-10-31.

Handling Editor: Stoil Mavrodiev, Department of Psychology, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria.*Corresponding author at: Sofia University 'St. Kliment Ohridski', Sofia, Bulgaria.

E-mail: ptminchev@uni-sofia.bg

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Статията разглежда живота на Младен Николов, който определям като първия български психоаналитик. Тя се основава на факти от предварителни проучвания, които могат да бъдат допълнени впоследствие. Защо първи български психоаналитик? В нашата литература липсват проучвания за това кой може да се определи като първия български психоаналитик. Ако се опрем на това кой е обучен по правилата на Международната психоаналитична асоциация двама, души се конкурират. Единият е Георги Каменов (1942-2006), а другият е Николай Колев (р.1932). Каменов емигрира от България и завършва психоанализа в Ню Йорк, а Колев заминава за Швеция, където се обучава в местното психоаналитично общество. След тях вече има вече цяло едно поколение психоаналитици. Проучването ми в исторически план на навлизането на идеите на Фройд показва, че руският емигрант Иван Кинкел е най-титулованата личност от България, която е известна сред кръга на Зигмунд Фройд. Неговата книга „Към въпроса за психологическите основи и произход на религията” е издадена през 1921 г. (Kinkel, 1921), като преди това е представена като реферат пред психологическото дружество. Впоследствие Кинкел се свързва с Фройд и неговата книга е издадена на немски език следващата година в 2 поредни книжки на психоаналитичното списание „Имаго”, списанието на Международната психоаналитична асоциация (вж. Kinkel 1922a, 1922b). Високата чест, която му е оказана с това публикуване (в единия брой Фройд също има

статия) не остава незабелязана и книгата е издадена отделно отново на немски език (Kinkel, 1922c), а по-късно е преведена на шведски и руски език. Иван Кинкел завършва в Цюрих през 1911 г. и там се смята, че се запознава за първи път с идеите на Фройд (Bogatzky, 2015, p. 4). През 30-те години в страната съществува психоаналитично общество, в което членуват Кинкел, Младен Николов, Илия Лингорски, Андрей Андреев и други. Съдейки по една публикация на страниците на в. „Литературен глас“ (Kinkel, 1933) и от публикация в по-късен брой на същия вестник (Lingorski, 1934) става ясно, че Кинкел, Лингорски и други се самоназовават психоаналитици. Не ми е известно някой от тях да е минавал някаква форма на обучение по стандарт или извън стандарт, освен Младен Николов, който е обект на проучването. Подкрепя за този факт намирам и в това, че в книгата си Кинкел използва като пример психоаналитични случаи на Николов, а не негови лични.

Ранни години на Младен Николов

Трудно се намират данни за него. Като фройдист информацията за него е изключително оскъдна, а творчество му е низвергнато след 1944 г. Основна информация намираме във „Фройдизмът и преодоляването му в България“ (Stoev, 1969), където четем, че е роден през 1881 г. в с. Чупрене. В библиографския справочник „Българската философска култура XIX-XX в.“ пише, че е роден на 7 март 1891 г. във Видин (Dimitrova in Stamatov, 2000, p.62). Информацията за рождената дата и образованието изглежда е взета от Алманаха на завършилите Юридическия факултет на Софийския университет (Almanah, 1975, p.101). Различна дата на раждане откриваме в списъка на пленените български офицери, изготвен от Международния комитет на Червения кръст (МКЧК). Там пише, че е роден на 13 март 1883 г. в Чупрене (<https://grandeguerre.icrc.org/en/List/224849/1009/64/>)². Според други данни е роден на същата дата през 1881 г. (Приложение 4), което се потвърждава от сведенията в личното му досие (DA Sofiya-13, F994K, OP. 2, AE. 312, L.16). На 21 юни 1903 г. завършва Ломското педагогическо училище. След това учителства във видинските села Коилово (1.09.1903-1.09.1905), Връв (1.09.1905-1.09.1906), Брегово (22.09.1907-31.08.1910) и в новозагорското село Градец (28.02.-31.08.1911). Между 1910 и 1915 г. учи психология в Университета в Берн (психологията на Вилхелм Вундт и Херман Ебингхаус) при Ернст Дюр (Nikolov, 1937, p. 82). Наличните

¹ Вж. Приложение 3

² Вж. Приложение 3

документи от университета показват, че е учил във Философския факултет от зимата на 1909 г. до лятото на 1912 г., а от зимата на 1913 г. се е записал в Юридическия факултет³. През летния семестър на 1915 г. отново е във Философския факултет. След това участва в Първата световна война като офицер в 9-та рота на 15-ти пехотен ломски полк. Попада в плен на 27 август 1916 г. и е отведен на о-в Корсика. В документите от МКЧК се вижда, че е пристигнал в Марсилия на 30 септември 1916 г., като е преместен на Корсика през октомври 1917 г. След края на войната е освободен. По данни от личното му досие между 5 септември 1915 и 17 февруари 1920 г. учител по философска пропедевтика в Казанлъшкото педагогическо училище ([DA Sofiya-13, F994K, OP. 2, AE. 312, L.22](#)). Според нас стажът му в Казанлъшкото педагогическо училище се признава дори в годините, когато е бил военнопленник. Според собствените му думи той е пленник в продължение на 40 месеца (3 г. и 4 месеца), което означава, че е освободен някъде през 1919 г. Реалният му стаж в училището е вероятно от 1915 до 1916 и след освобождаването му през 1919 до 18 февруари 1920 г. От тогава до 3 май същата година е учител в софийско училище. Интерес представлява информацията, отбелязана в гореспоменатия справочник, че завършва през 1919 г. държавни и правни науки в Софийския университет. Тази информация отново е взета от Алманаха. В Държавния архив се открива кадрово досие на Младен Николов, съдия при Видинския окръжен съд, 33 годишен ([TSDA, F №242K, IO № 9, AE 19622](#)). От поместените документи там става ясно, че това е същият човек, който е завършил Софийския университет, но не е психолога Младен Николов. По време на Първата световна война съдията Младен Николов е офицерски кандидат и е служил през 1917 г. за кратко в Щаба на Моравската военна област по времето, в което психологът е в затвора на о-в Корсика. С голяма увереност може да се отбележи, че в биографичната информация в справочника са смесени две различни личности с името Младен Николов, като рождената дата и информацията за образованието в университета е за съдията.

³ От 1909 до 1912 г. е записан като Младен Николов от Белоградчик, а от 1913 г. като Младен Николов от Чупрене. Това е нормален процес да се вписва по-голямото населено място като родно, а не по-малкото.

Между двете световни войни

От ноември 1919 г. той е главен секретар на Софийския университет (началник на канцеларията)⁴. В своите спомени „Пленника от Корсика“ от 1921 г. Манол Гочев споменава, че Младен Николов е бил на острова и към момента на издаване на книгата е библиотекар в Софийския университет. От личното му досие се вижда, че от 4 май 1920 г. заема длъжността помощник-библиотекар в библиотеката на Софийския университет, а от 1 април 1921 г. е помощник-директор на библиотеката. ([DA Sofiya-13, F994K, OP. 2, AE. 312, L.59](#)). Николов владее отлично немски и френски (който научава в плен), английски и италиански на добро ниво. Скоро след това кандидатства за поста секретар на университета и е назначен на тази длъжност от 15 октомври 1921 г.⁵ На 1 юни 1924 г. е определен за изпълняващ длъжността секретар-началник на канцеларията на университета. Освободен е от поста на 1 януари 1925 г. ([GSU, 1926, с.6](#)) поради промяна на наредбите на Министерството на народното просвещение. От 1925 е учител в техническата гимназия „Цар Борис III“ в София⁶. Особено активно публикува от средата на 20-те до края на 30-те години на 20 в. Част е от редакционния комитет на сп. „Педагогическа практика“. През 1941 г. кандидатства за частен хоноруван доцент в катедрата по систематична философия заедно с Михаил Димитров. Представя за хабитилация труда си „Продукцията в човешката душа“. По това време е учител в Пета софийска мъжка гимназия „Васил Левски“⁷ ([NA-BAN F.40k, op.1.](#)). Докладът на Спиридон Казанджиев е в полза на Димитров, който е взет за доцент. През 1947 г. е директор на Белоградчишката гимназия, след което се пенсионира⁸. Установих, че фамилията, която използва след 1944 г. е Чупренски и под това име е директор на гимназията⁹. Преди това

⁴ Според Илонка Колева, началник на архива на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за назначаването му няма информация. Предишният секретар е освободен през ноември 1919 г., а годината 1920 г. е дадена от Спиридон Казанджиев в неговия доклад.

⁵ Тук има известно разминаване между самата заповед, която е от 15 октомври и по-късните документи в досието му, които показват датата 16 октомври. Виж ([DA Sofiya-13, F994K, OP. 2, AE. 312, L.27](#)).

⁶ Днес Софийската гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Христо Ботев“. В архива на училището има запазени само няколко платежни ведомости за него.

⁷ Днес 8. СУ „Васил Левски“, Младост 1, София.

⁸ За знанието за работата му в гимназията знаем от публикуваните спомени на покойния доц. Атанас Стригачев, който е бил ученик в гимназията по това време. Основната заслуга обаче е на проф. Борис Тошев, който списва Белоградчишкия ежедневен илюстриран лист и проучва живота на Младен Николов. Именно той разпространява тази информация, а в интернет прави достояние множество статии на Николов, които издирва по списания и вестници.

⁹ В българската именна традиция не е имало фамилни имена в началото, те са образувани в по-голямата си част през 19 в. Като най-употребими са фамилни имена, наречени на бащата, дядото или по-далечен прадядо ([Исчев, 1969, с.33](#)). Популярни са били имена по населени места, например Софийански, Шумналиев,

той рядко използва фамилия. Такава е изписана в личното му досие, където фигурира под името Младен Николов Пенчев. Друга важна информация получаваме от записани спомени за среща с Владимир Ленин през 1911 г. в Берн по времето, когато учи там (TSDA-12, F 2119B). Те са писани през 1953 г. и показват Младен Николов в друга светлина - като секретар на студентската група в Бернския университет и като член на БКП. Дали е станал член на комунистическата партия след 1944 г. или и преди това е бил член не става ясно, макар по описанието на срещата с Ленин да се остава с впечатлението, че е бил и тогава. Това, което се знае за семейството му е, че има съпруга Радка, син Евгений и дъщеря Маргарита (Nikolov, 1926)¹⁰. Интерес представлява и едно описание, дадено от Никола Шипковенски: „Едиповият комплекс може да бъде внушен при преподаване на психоанализа. Това може да се разбере от признанието на български психоаналитик, направено при публична дискусия около кръглата маса. Докато следва психология в чужбина, той се съгласява да бъде подложен на психоанализа като част от обучението му. У него не може да се открие и следа от Едипов комплекс. Въпреки това анализата продължава редовно в продължение на месеци. Накрая той сънува как баща му пада от небето и се разбива на хиляди парчета като че ли е от стъкло. Водещият анализата поема дълбоко въздух - най-накрая се оказва, че ученикът му е голям отцемразец. Сънят за разпадането на бащата несъмнено е опит на анализирания да преработи индуцираната от Едиповия комплекс психотравма, за да се освободи от постоянния натиск на психоаналитика. Точно както сънят осъществява най-добре интровертната дейност на организма, така сънищата помагат на личността да се освободи от нерешени в действителността проблеми и да ги смеси с личните си преживявания.“ (Shipkovenski, 2016, с. 106). Предвид факта, че по времето на издаване на книгата на немски език 1965 в България няма други психоаналитици (Николай Колев и Георги Каменов още не са се обучили) и няма информация някой от хората, които са учили психология да са преминавали психоанализа вероятно лицето, за което се говори да е Младен Николов, е голяма.

Яковлиев, Ямболиев и други. Такъв е и случая с Младен Николов, който после взема като фамилно име името на населеното си място Чупрене. 362

¹⁰ Успях да намеря адреса на внука му, син на дъщеря му Маргарита, но не успях да установя контакт с него.

Образование на Младен Николов

Във връзка с обучението му трябва да се спомене и една често възпроизвеждана грешка, а именно, че Николов е завършил Берлинския университет. Предполагам, че тази информация идва погрешно от цитирането на информацията от книгата на Стою Стоев „Фройдизмът и преодоляването му в България“ (Stoev, 1969, с. 48), като тази грешка се възпроизвежда в различни публикации, цитиращи първоначално тази на Стоев или в които е използвана книгата му (Atanassov, 1997; Atanassov, 2002; Atanassov, 2003; Tomov & Atanassov, 1995; Shopov, 2007; Ciesielska, 2017; Tögel, 1983). Стоев не указва източниците си, но грешката може да се открие на едно място и в личното му досие в Софийския университет (DA Sofiya-13, F994K, OP. 2, AE. 312, L.6). Макар че на повечето места в досието правилно да фигурира университетът, е възможно от там да е тръгнала грешката. В статията си „Психоанализата и възпитанието“, публикувана през 1937 г. в сп. „Педагогическа практика“, Николов недвусмислено пише, че е завършил Бернския университет. Дисертацията на Николов е озаглавена „Beitrag zur Lehre vom Interesse“ (1916) и е издадена в Мюнзинген. Освен заглавието на първата страница е написан следният текст „Inaugural-Dissertation der philosophischen Fakultät der Universität Bern zur Erlangung der Doktorwürde vorgelegt von Mladen Nikoloff aus Tschuprene (Bulgarien) – „Встъпителна дисертация на философския факултет на университета в Берн за получаване на докторска степен, представена от Младен Николов от Чупрене (България)“ (вж. Приложение 2). Потвърждава го и „Каталог на академични дисертации и писания от обмен с чуждестранни университети и получен от Националната библиотека [на Франция] през 1922 г.“ (1924), на който дисертацията на Николов е описана на страница 81, като част от защитените в университета в Берн. Тъй като има два града – един в провинция Баден-Вюртемберг в Германия и един в кантона Берн в Швейцария, е възможно грешката да е дошла от там. Близостта на имената Берн и Берлин също е една възможна причина за грешката. Единствените публикации, в които е посочено правилно мястото на завършване, е на Марияна Няголова (2014) и на Нина Димитрова в биобиблиографския справочник (Dimitrova in Stamatov, 2000). Там обаче няма повече информация за нея. Трябва да се отбележи, че преводът на заглавието, направен там, според мен, е неточен: „Принос към учението за изгодата“, като всъщност онова, което той проучва, са интересите на хората, така че по-точното заглавие би било „Принос към учението за интереса“. Подобен е и преводът на Любомир Русев „Психология на интереса“ (Rusev, 1936, с.211).

През 1921 г. в София се създава българско психологическо дружество, на което той е член (Nikolov, 1924, с.251). В следващите години участва активно в срещите на обществото и издава част от рефератите, които Иван Кинкел изнася пред дружеството.

Специализация по психоанализа

В статията за психоанализата в България Тома Томов и Никола Атанасов твърдят, че „няма свидетелство, че някой от тях [българските фройдисти] е преминал лична анализа или че се е занимавал с въпроса за преноса и контрапреноса” (Tomov & Atanassov, 1995, p. 262). Данни за обратното по отношение на личната анализа получаваме от свидетелството на Младен Николов. Николов пише, че е бил отявлен противник на психоанализата, но по време на престоя си в Берн отсяда при Ернст Шнайдер (1878-1957), който променя мнението му, представяйки му три случая, свързани с потискане и образуване на симптом (числото 7, буквата „А” и фигурата триъгълник). В първия случай шестте братя на едно момче са починали от туберкулоза и той е бил седмият и е изпитвал страх да не е следващият, страх който той е потиснал и съответно страхът се е изместил от първоначалната си форма и се е променил в страх от числото 7, във втория случай мъжът имал приятелка Ана, която му изневерила и той разпрострял омразата си върху всички неща, започващи с буква „А”, а в третия момче, чийто баща е починал, присъства на погребението на майка си, на което венците, които са полагани, били с формата на триъгълник, откъдето се образува и симптомът. Убедил се, че има цял нов свят отвъд експерименталната психология, Николов казва: „Когато имахме свободно време, през деня и вечер, той цяла година ме учеше на психоанализа и ме посвещаваше направо, като проанализира основно и самия мене, за да преживея и уча, как става манипулацията с тая метода, изхождайки от реакциите на 100-те комплексни думи на Юнг, от сънищата ми, погрешки и настроения.”¹¹ (Nikolov, 1937, с.83) и още „Неговата катедра [на проф. Дюр] в Бернския психологически институт се зае от психоаналитика проф. Хеберлин, при когото и теоретично проследих психоанализата, а я практикувах с бъдещия редактор на виенското списание „Психоаналитична педагогика” проф. Шнайдер” (Nikolov, 1937, с.84). Шнайдер е швейцарски психоаналитик и педагог. Обучава се на психоанализа при Оскар Пфистер, Карл Густав Юнг и Зигмунд Фройд (Schneider). Ръководи семинар за учители от 1905 до 1916 г. От 1926 г. заедно с Хайнрих Менг издава

¹¹ Тук и навсякъде другаде, където съм цитирал книги, писани преди правописната реформа, съм ги предал със съвременният български правопис. Бел. авт.

„Zeitschrift für Psychoanalytische Pädagogik” (Списание за психоаналитична педагогика). През 1929 г. основава Институт за психоаналитично образование. Между 1928 и 1946 г. работи в Института за психологически изследвания и психотерапия в Щутгарт, където има и психоаналитична практика. От 1946 до смъртта си през 1957 г. има частна психоаналитична практика в Берн. Николов му помага с неговите пациенти и работи с тях под неговата супервизия. По думите му сред пациентите са „пелтеци, хистерици, неврастеници, меланхолици, сомнамбули, пушачи, онанисти, садисти, хомосексуалисти, импотентни, донжуани, проститутки и други”. (Nikolov, 1937, с.83). Той допълва, че „След войната и досега продължих да си служа с тази метода. Психоанализирам съм подробно и оздравил към 300 младежи и възрастни, страдащи от най-разновидни психоневрози” (Nikolov, 1937, с.84). Повече информация получаваме от разширеното описание на тези събития в „Отражение на психоанализата върху педагогията” (1942). Там Николов описва, че наблюдава психоанализи, при които се използва методът на асоциациите, а анализираният лежи на „кушетка или креват със затворени (завързани) очи” (Nikolov, 1942, с.322). В третия от гореописаните случаи, с триъгълника, на анализирания се дава да прави асоциации във връзка с думата и благодарение на тях той достига до онова, което го измъчва (описано по-горе). Интересно е да се отбележи, че в процеса на излекуване участва идентификация с онова, което преживява болния, тя е спомената и в случая на човека с числото 7. Тази идентификация помага да се разбере по-добре болния: „Идентифицирайки се с него, като се поставяме на негово място, разбрахме чрез състраданието неговия фобиен симптом и го оздравихме, като му се разкри произхода на основателната невроза: недохранвани чираци на влажна сянка, повалени неизбежно от туберкулоза. Той, обаче, не е при същите условия и (внуши му се убедително) няма да заболее и умре като своите нещастни бацьовци”. Даже директорът му обеща да го назначи след матурата учител на над 1500 м. в Алпите, гдето Коховия бацил не вирее (Nikolov, 1942, с.324). Това описание ни дава добра представа за работата, на която е свидетел Николов, както и методите на действие. То също е свидетелство за отношенията, които тогава са възможни. Назначаването на работа от страна на психоаналитика на анализиран днес би се възприело за нарушаване на психотерапевтичната рамка, но в онова време това само е спомогнало за подобряване на пациента. Какво означава тази идентификация разбираме по-нататък: „...Така добиваните емпирични данни трябва по-нататък още и психологично да се осмислюват, като се дешифрират и превеждат, тълкуват и разбират. Последното става, като психологът

интуитивно се поставя на мястото и в състоянието на опитното лице, се отъждестви с него или се вживее, вчувствува в самото него и така го разбере, слизайки навътре в душевността му – към съответен нагон или психобиологична тенденция, както учи гьотингенската биогенетична психология” (Nikolov, 1942, с.325).

В „Социалната психология в България” от Минчо Драганов (1971) Николов не е споменат нито веднъж, нито в раздела за криминална и съдебна психология, въпреки че има множество статии и труд върху въпросите на криминалната психология. Пропуснат е и Иван Кинкел в раздела психология на религията, но пък все пак му е отдадена заслуга, разбира се, наред с критика (Draganov, 1971, с.103-107). Тази липса не е случайна, защото имена като Михаил Димитров, Кирил Чолаков и Атанас Илиев, които критикуват психоанализата присъстват. Липсва например и Любомир Русев в раздела за психология на културния живот и изкуството, въпреки неговите трудове върху Христо Ботев, Пейо Яворов и др. Тези липси разкриват една култура на мълчанието и пренебрегването.

Заклучение

Младен Николов е преводач на две от общо трите книги на Фройд, които излизат преди окончателно бащата на психоанализата да бъде забранен в България през 40-те години. Това, според мен, може да го определи като най-верния привърженик на идеите на Фройд, независимо, че използва асоциативния тест на Юнг. Като се има предвид и че има някаква аналитично образование, може да се каже, че той е и най-образованият от тази гледна точка. Иван Кинкел е безспорно по-известен в психоаналитичните среди на Фройд и в известна степен по-ерудирани, например в областта на психоанализата на религията, но пък му липсва личния опит и работа с хора (поне от наличните данни за образованието му). Въпреки че в неговите биографии пише, че е специализирал психоанализа, не става ясно какво означава това, нито пък има данни да е имал обучение подобно на това, през което е минал Младен Николов. Двамата стоят на различни плоскости, но Кинкел получава много повече внимание (което безспорно заслужава) от Николов. Последният може да бъде определен с голяма доза сигурност като първия български психоаналитик.

Funding/Financial Support

The author has no funding to report.

Other Support/Acknowledgement

The author has no support to report.

Competing Interests

The author has declared that no competing interests exist.

References

- Atanassov N.(1997). Psihoanalitichното dvizhenie v Bulgariya v perioda mezhdu dve svetovni voyni. V: *Yubileen sbornik na Instituta po psihologiya*. [The psychoanalytic movement in Bulgaria in the period between the two world wars. In: *Jubilee collection of the Institute of Psychology*.] Sofiya: Akademichno izdatelstvo "Marin Drinov". <https://docs.google.com/file/d/0B8bl8mJF3-ibQUNuWldiSHFUS2s/edit?pli=1>].
- Atanassov, N. (2002). Psychotherapy in Bulgaria. In A. Pritz (Ed.), *Globalized Psychotherapy* (pp. 1-16), Facultas Verlags und Buchhandels AG.
- Atanassov, N. (2003). Freuds Einfluß auf die bulgarische Medizin, Philosophie und Literatur. In C. Tögel und J. Frommer (Hg.). *Psychotherapie und Psychoanalyse in Osteuropa* (pp. 23-34). Sigmund-Freud-Zentrum.
- Bogatzky, N. (2015). Fundamental principles and factors of economic development according to Kinkel on the 70 th anniversary of his disappearance. *MRC Working Papers*, 1-26.
- Ciesielska, I. (2017). Bułgarscy międzywojenni interpretatorzy Freuda. *Slavia Meridionalis*, 17. <https://doi.org/10.11649/sm.1501>
- Dimitrova, N. Mladen Nikolov. V: Stamatov, A. (2000). *Balgarskata filosofska kultura XIX-XX vek*. [Bulgarian philosophical culture XIX-XX century] Izdatelstvo Lik.
- Draganov, M. (1971). *Sotsialnata psihologiya v Bulgariya*. [Social psychology in Bulgaria], Izd. na BKP.
- Ernst Schneider (Pädagoge). (2020, Juni 22). Wikipedia – Die freie Enzyklopädie. Abgerufen: 15. Oktober 2021, 22:19 UTC. [https://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Ernst_Schneider_\(P%C3%A4dagoge\)&oldid=201199910](https://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Ernst_Schneider_(P%C3%A4dagoge)&oldid=201199910)
- Ilchev, S. (1969). *Rechnik na lichnite i familnite imena u balgarite*. [Dictionary of personal and family names among Bulgarians] Sofiya, BAN.
- Mezhdunaroden komitet na Cherveniyata krast* [International Committee of Red Cross. BUL. F 64 <https://grandeguerrre.icrc.org/en/List/224849/1009/64/> last accessed 6 april 2022]

- Kinkel, I. (1921). *Kam vaprosa za psihologicheskite osnovi i proizhod na religiyata*. Izd. Psihol. d-vo v Sofiya. [On the question of the psychological foundations and origins of religion. Ed. of Psychol. Soc. in Sofia.]
- Kinkel, J. (1922a). Zur Frage der psychologischen Grundlagen und des Ursprungs der Religion. *Imago*, 8(1) 23-45.
- Kinkel, J. (1922b). Zur Frage der psychologischen Grundlagen und des Ursprungs der Religion. *Imago*, 8(2) 197-241.
- Kinkel, J. (1922c). *Zur Frage der psychologischen Grundlagen und des Ursprungs der Religion*. Internationaler Psychoanalytischer Verlag.
- Kinkel, I. (1933, June 11). „Seksomesijanstvo“ i psihoanaliza. [‘Sex messianism’ and psychoanalysis], *Literaturen glas*, 198, 1- 8.
- Lingorski, I. (1934, 11 March). Eros i seksomesijanstvo. [Eros and sex messianism]. *Literaturen glas*, 225, 1-2.
- NA-BAN F.40k, op.1. Lichen fond na Spiridon Kazandzhiev [Personal fund of Spiridon Kazandzhiev] <http://archiv.ci.bas.bg/pdf/opisi/F.40k,op.1.pdf>
- Nikoloff, M. (1916). *Beitrag zur Lehre vom Interesse*. Inaugural-Dissertation... von Mladen Nikoloff. — Munsingen. Buchdruck, Fischer.
- Nikolov, M. (1924). Liga „Dushevno zdrave“ [Mental Health League]. *Nauka i vazpitanie*, 7-8, 251-252.
- Nikolov, M., (1926) *Psihoanalizata – klyuch za razbirane na dushite*. [Psychoanalysis - the key to understanding souls], Pech. Hudozhnik.
- Nikolov, M. (1937). Psihoanalizata i vazpitanieto. [Psychoanalysis and upbringing] *Pedagogicheska praktika*, 16(2), 78-84.
- Nikolov M. (1942). Otrazhenie na psihoanalizata varhu pedagogiyata. Vav: P. Tsonev, K. Ahchiyski, St. Karakostov (red.). *V sluzhba na narodnoto obrazovanie. Sbornik ot pedagogicheski prinosi v chest na prof. d-r Mihail Geraskov* (320–363). Pechatnitsa KOOP. [Impact of psychoanalysis on pedagogy. In P. Tsonev, K. Ahchiyski, St. Karakostov (eds.). In the service of public education. Collection of pedagogical contributions in honor of Prof. Dr. Mihail Geraskov].
- Nyagolova M. (2014) Kam istoriyata na balgarskata psihologiya po vreme na Balkanskite voyni i na Parvata svetovna vojna (1912 g. – 1918 g.) [On the history of Bulgarian psychology during the Balkan Wars and the First World War (1912 - 1918)], *Savremene paradigme u nautsi i nauchnoj fantastitsi, Tematski zbornik radova, Biblioteka nauchni skupovi III Tom, Nauka i savremeni univerzitet 3*, Universitet u Nishu, 33 – 47.
- Rusev, L. (1936). *Pedagogicheski rechnik*. [Pedagogical dictionary] Izd. Dobromir Chilingirov.
- SA Sofia-13, F994K, OP. 2, AE. 312 Lichno dosie na sekretar M. Nikolov [Personal file of secretary M. Nikolov].

- Shipkovenski, N. (2016). *Yatrogeniya ili osvobodhdavashta psihoterapiya*. [Iatrogeny or liberating psychotherapy]. Izd. Iztok-Zapad.
- Shopov, K. (2007). Balgarskiyat froydizam. Vav: V. Nikolova (red.). *Psihoanalizata: idei i posledovateli* (s. 38 – 47). [Bulgarian Freudianism. In: V. Nikolova (ed.). *Psychoanalysis: Ideas and Followers*]. Yugozapaden universitet „Neofit Rilski”.
- Stoev, St. (1969). *Froydizmat i preodolyavaneto mu v Bulgariya*. [Freudianism and its overcoming in Bulgaria]. Sofia: BAN.
- Tögel, C. (1983). Wilhelm Wundt und seine bulgarischen Schüler. *Zeitschrift für Psychologie*, 181(1), 81-90.
- Todorov, O. (2015). Psihoanalizata. Fragmenti ot edno vavedenie. [Psychoanalysis. Fragments of an introduction] Izd. Lik.
- Tomov T., & Atanassov N. (1995). Psychoanalysis in Bulgaria. In: P.Kutter (ed.). *Psychoanalysis International. A Guide to Psychoanalysis throughout the World*. Vol.2. Stuttgart: frommann-holzboog.
- TSDA, F №242K, Inventaren opis № 9, AE 19622. Ministerstvo na pravosadieto [CSA, F №242K, Inventory № 9, AE 19622. Ministry of Justice]
- TSDA-12, F 2119B [CSA-12, F №2119B]
- (1924). *Catalogue des dissertations et écrits académiques provenant des échanges avec les universités étrangères et reçus par le Bibliothèque national en 1922*. Libraire C. Klincksieck.
- (1926). Godishnik na Sofiyskiya universitet. (GSU) Ofitsialen otdel [Yearbook of Sofia University. Official department] T. 18. <<http://digilib.nalis.bg/xmlui/handle/nls/29300>>, last accessed 12.12.2021.
- (n.a.) (1975). *Almanah na zavarshilite visshe obrazovanie v Sofiyskiya universitet „Kliment Ohridski“ 1888-1974, 1975, Tom 1*. [Almanac of Higher Education Graduates at Sofia University ‘Kliment Ohridski’ 1888-1974], Vol. 1.

About the Author

Plamen Minchev works as a chief assistant professor at Sofia University ‘St. Kliment Ohridski’. His main interests are in the field of social psychology, social character, children development, psychological counseling, history of ideas and history of psychoanalysis.

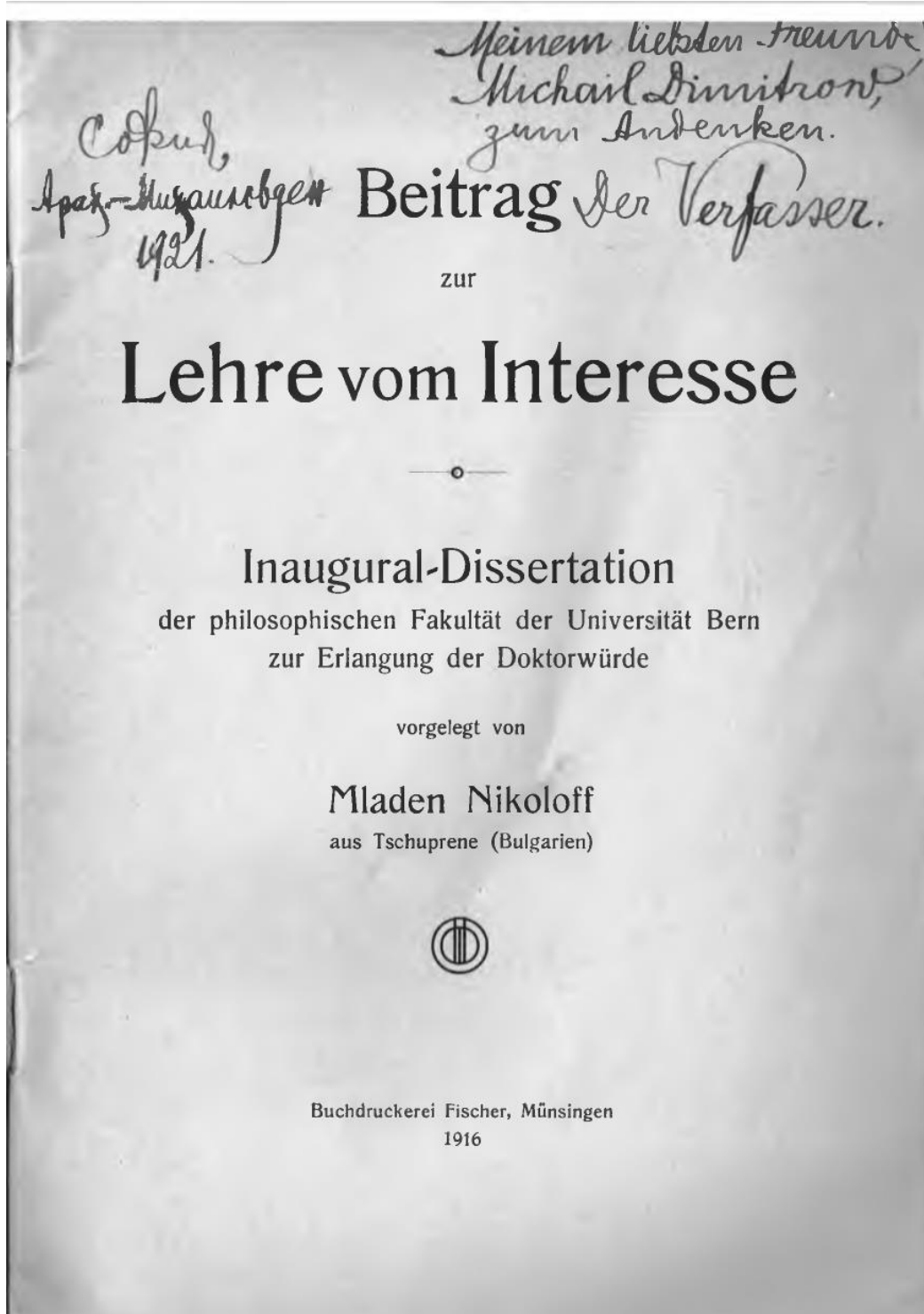
Corresponding Author`s Address ^[TOP]

bul. „Shipchenski prohod“ 69A, Sofia,

email: ptminchev@uni-sofia.bg

Приложение 1: Титулна страница на дисертацията на Младен Николов

Приложение 2

Приложение 3: Списък на офицери от 15-ти пехотен полк.

verifié 2 Noms
7-11-16
BUL.F.64

L.
ETAT
DES OFFICIERS BULGARES PRISONNIERS
.Arrivés au Dépôt de Marseille
; le 30/9/16
Venant de Salonique.

*Le 30.11.16
E. Jula*

NOMS	PRENOMS	GRADE	CORPS DE TROUPE	CIE	DATE ET LIEU DE NAISSANCE
GEORGIEFF	Constantin	Lieut.	I5 Inf.	9	15/5/78 Orchetz
NIKOLOFF	Mladin	S.Lieut.	I5 "	9	13/3/82 Tohuprène

